

2019/069

ONTVANGEN 26 AUG. 2019

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Van Hall Larenstein
t.a.v. het College van Bestuur
Postbus 9001
6880 GB Velp

Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Datum 26 AUG 2019
Betreft Besluit macrodoelmatigheid Associate degree-opleiding
Diermanagement

Onze referentie
16497594

Uw brief van
11 juli 2019

Uw referentie
B2019-109

Bijlagen
1

Geacht College,

Met uw brief van 11 juli 2019, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 16 juli 2019, hebt u mij het voornemen voorgelegd om de Associate degree-opleiding Diermanagement als bekostigde opleiding te verzorgen in Velp.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 12 augustus 2019, kenmerk 2019/069, positief geadviseerd over uw aanvraag. Het advies van de CDHO dat integraal onderdeel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op de advisering van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs (hierna: Regeling), heb ik besloten in te stemmen met uw voornemen om de Associate degree-opleiding Diermanagement als bekostigde opleiding te verzorgen in Velp.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 van de WHW. Voorts is de Regeling leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO, concludeer ik dat uw aanvraag voldoet aan de criteria a en b van artikel 4, eerste lid, van de Regeling. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar het genoemde advies van de CDHO.

Croho-procedure

Ingevolge artikel 6.2, zevende lid, van de WHW, vervalt dit besluit indien de opleiding niet binnen tien maanden na dagtekening van het besluit is geregistreerd in het Centraal register opleidingen hoger onderwijs. Registratie binnen die termijn is niet eerder mogelijk dan nadat de NVAO over onderhavige opleiding een positief besluit heeft genomen in het kader van de toets nieuwe opleiding. In verband met de geldigheidsduur van dit besluit, adviseer ik u zo

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO Bezwaarschriftencommissie, Postbus 30205, 2500 GE Den Haag. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.duo.nl/zakelijk/onder 'Oneens met Duo'.

spoedig mogelijk een aanvraag voor een toets nieuwe opleiding in te dienen bij de NVAO. Voor de registratie van uw opleiding kunt u gebruik maken van a-Croho. Mocht u vragen hebben over de registratie, dan kunt u contact opnemen met registersho@duo.nl.

Onze referentie
1234924

Een afschrift van deze brief is gezonden aan de CDHO, de NVAO, de Inspectie van het Onderwijs, DUO-Groningen en de Vereniging Hogescholen.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

F.A. Hofman

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister
mw. mr. drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Postadres
Postbus 85498
2508 CD Den Haag
Bezoekadres
Parkstraat 2B
2514 JK Den Haag
T: 070 8505300
W: www.cdho.nl
E: info@cdho.nl

OCW Advies nieuwe opleiding

Onderwerp	Ons Kenmerk	Datum
Nieuwe opleiding Hogeschool Van Hall Larenstein voltijd hbo Associate degree Diermanagement Velp	2019/069	12/08/2019

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

Op 16/07/2019 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van Hogeschool Van Hall Larenstein om de hbo Associate degree Diermanagement als bekostigde opleiding te verzorgen te Velp (brief van 11/07/2019 met kenmerk B2019-109). De aanvraag was voorzien van alle voor de beoordeling benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen.

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om positief te besluiten op het verzoek van Hogeschool Van Hall Larenstein om de hbo Associate degree Diermanagement als bekostigde opleiding te Velp te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in art. 6.2 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs van 20 juni 2018, verder te noemen de Regeling, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

Omschrijving van de aanvraag

Aanvrager wil de hbo Associate degree Diermanagement in Velp aanbieden. Het gaat om een Nederlandstalige hbo Associate degree in het Croho onderdeel Landbouw en natuurlijke Omgeving. De opleiding omvat 120 EC en wordt in voltijdvorm aangeboden. In de opleiding zal er aandacht zijn voor de vakgebieden fysiologie en anatomie, ecologie en ethologie. Daarnaast zal er aandacht zijn voor communicatie, ethiek, mens-dierverhoudingen en dierbeleid. Aanvrager stelt dat de opleiding primair is gericht op mbo-4 afgestudeerden van verwante opleidingen en secundair op

alle andere wettelijk toelaatbare studenten. Afgestudeerden van de opleiding komen volgens aanvrager in aanmerking voor functies als dierverzorger, bedrijfsleider, boswachter en ondernemer of kunnen doorstromen naar de hbo bachelor Diermanagement van aanvrager.

Motivering

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie aan de criteria a en b in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Beoordeling criterium a

Aanvrager stelt dat de hbo Associate degree Diermanagement aansluit op een arbeidsmarktbehoefte in combinatie met een maatschappelijke behoefte.

Beoordeling arbeidsmarktbehoefte

Aanvrager verwijst ter onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte naar het AIS van ROA. Daarnaast verwijst aanvrager naar het rapport 'Feiten & Cijfers Gezelschapsdierensector 2015' van Has Hogeschool en Universiteit Utrecht in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken (augustus 2015). Aanvrager heeft daarnaast met 9 relevante organisaties uit het werkveld interviews gehouden. Door 6 van deze organisaties is een adhesieverklaring ondertekend.

De commissie constateert met aanvrager dat binnen de opleidingscategorieën van het AIS van ROA het opleidingstype hbo landbouw relevant is. Binnen deze opleidingscategorie is de bachelor Diermanagement ingedeeld. ROA verwacht bij het opleidingstype hbo landbouw 3700 schoolverlaters tegenover 5800 baanopeningen. ROA typeert de toekomstige arbeidsmarktsituatie voor afgestudeerden van dit opleidingstype als 'goed'. ROA verwacht 'grote' knelpunten in de personeelsvoorziening in 2022.

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
hbo landbouw	verwachte uitbreidingsvraag tot 2022		1100	4	0.7	laag
hbo landbouw	verwachte vervangingsvraag tot 2022		4700	18	2.8	gemiddeld
hbo landbouw	verwachte baanopeningen tot 2022		5800	22	3.4	gemiddeld
hbo landbouw	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2022		3700	14	2.2	laag
hbo landbouw	ITKP toekomstige knelpunten					
hbo landbouw	personeelsvoorziening in 2022	0.95				groot
hbo landbouw	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2022	0.95				goed

bron: ROA, AIS

Daarnaast verwijst aanvrager naar ROA's arbeidsmarktprognoses uit AIS voor de beroepsgroepen winkeliers en teamleiders detailhandel, managers detail- en groothandel en overheidsambtenaren. De commissie kent meer gewicht toe aan de prognose van ROA die ziet op het opleidingstype dan aan de prognoses van ROA die zien op de beroepsgroepen. Daartoe overweegt de commissie dat de opleidingscategorieën een beter beeld geven van de arbeidsmarkt omdat daarin zowel verwachte vacatureaantallen als de uitstroom uit opleidingen worden betrokken. In de beroepscategorieën wordt enkel een beeld van het aantal verwachte vacatures gegeven, zonder daarbij de uitstroom van opleidingen te betrekken.

Tevens verwijst aanvrager naar ROA's prognoses voor de bedrijfssector landbouw, bosbouw en visserij. ROA's prognoses over bedrijfssectoren hebben betrekking op zeer uiteenlopende beroepen met zeer uiteenlopende opleidingsniveaus. De groei of krimp in deze bedrijfssectoren zegt dus weinig over een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen Ad Diermanagement.

Aanvrager beschrijft dat uit het rapport 'Feiten & Cijfers Gezelschapsdierensector 2015' blijkt

dat het totaal aantal gezelschapsdieren in de periode 2010-2014 was toegenomen met 12 % tot 33,4 miljoen dieren (p. 7). Daarnaast beschrijft aanvrager dat, ten tijde van de uitgave van het rapport, de jaarlijkse kosten van een huisdier rond de €550 lagen, de economische betekenis van de gezelschapsdierensector in Nederland op ruim 3 miljard werd geschat en dat de sector werkgelegenheid verschaftte aan ongeveer 80.000 fte. De commissie merkt op dat deze gegevens geen arbeidsmarktprognoses voor de komende jaren bevatten en geen blijk geven van een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen Ad Diermanagement.

Aanvrager heeft met 9 relevante organisaties uit het werkveld interviews gehouden in de periode van februari tot en met mei 2019. Aanvrager heeft geacordeerde verslagen van deze interviews bijgevoegd. 2 van de geïnterviewden zijn directeur van de betreffende organisatie, 1 divisiedirecteur, 2 bestuurslid, 1 teamleider, 1 clusterspecialist, 1 programmamanager en 1 beleidsmedewerker. Volgens aanvrager blijkt uit deze interviews dat het Ad niveau van meerwaarde wordt gezien ten opzichte van mbo-4 niveau en de respondenten positief stonden tegenover het starten van een Ad Diermanagement. Hierbij zijn de geïnterviewden voornamelijk positief over de mogelijkheid om de Ad als deeltijdvariant aan te bieden voor de opscholing van huidig personeel. Daarnaast is door 6 van deze organisaties een identieke adhesieverklaring ondertekend. In de intentieverklaringen staat dat de ondergetekende bevestigt dat de voorgenomen Ad Diermanagement voldoet aan de behoefte in het werkveld aan een opleiding en omscholing op Ad niveau. De commissie merkt op dat in de intentieverklaringen geen harde toezeggingen zijn opgenomen en ook niet staat beschreven hoeveel medewerkers de werkgevers verwachten aan te nemen of hoeveel medewerkers zij verwachten om te scholen. De commissie is van mening dat de interviews en adhesieverklaringen enkel een indicatie bieden dat door de respondenten het Ad niveau van meerwaarde wordt gezien, maar dat er geen concrete arbeidsmarktbehoefte volgt uit deze bronnen.

De commissie concludeert op grond van ROA AIS dat aanvrager een arbeidsmarktbehoefte aannemelijk heeft gemaakt.

Beoordeling maatschappelijke behoefte

Aanvrager verwijst ter onderbouwing van de maatschappelijke behoefte onder andere naar het rapport 'Klaar voor de groei?' Monitor uitrol Associate degree van SEO in opdracht van Ministerie van OCW (2015, p. 80). Daarnaast verwijst aanvrager ter onderbouwing van criterium b naar de 'Ontwikkelagenda groen onderwijs 2016-2025' van het Ministerie van Economische Zaken, de topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen, de Topsector Agri & Food, verschillende organisaties uit het bedrijfsleven, Wageningen University & Research en verschillende hogescholen en mbo-instellingen (oktober 2016). De commissie heeft deze bron betrokken bij de maatschappelijke behoefte.

Aanvrager verwijst naar twee ambities uit de 'Ontwikkelagenda groen onderwijs 2016-2025': 1B en 2C (p. 21, 26). De commissie acht enkel ambitie 1B relevant. Dit betreft de ambitie om onderwijs sneller te laten aansluiten op de behoefte van de arbeidsmarkt. Hierbij is het streven om 10% meer doorstroom naar hoger agrarisch onderwijs te genereren (p. 37). Uit het rapport 'Klaar voor de groei' van SEO in opdracht van Ministerie van OCW blijkt dat het Ad-niveau door studenten, instellingen en het werkveld gezien wordt als een goede opstap tot hoger onderwijs met een overzichtelijke studieduur, waarna doorgestroomd kan worden naar een hbo bachelor (p. 95). De Ad Diermanagement kan naar mening van de commissie bijdragen aan de ambitie om meer doorstroom naar het hoger onderwijs te genereren.

De commissie concludeert reeds op grond van de 'Ontwikkelagenda groen onderwijs' en het rapport 'Klaar voor de Groei' dat aanvrager heeft aangetoond dat de Ad Diermanagement beantwoordt aan een maatschappelijke behoefte.

De commissie concludeert dat de aanvraag aansluit op een maatschappelijke en een arbeidsmarktbehoefte. De aanvraag voldoet aan criterium a in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Beoordeling criterium b

Vanaf 16/07/2019 is op de website van de CDHO kennis gegeven van het voornemen van Hogeschool Van Hall Larenstein om de hbo Associate degree Diermanagement in Velp aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Zienswijzen zijn niet ingediend.

Aanvrager heeft een overzicht geleverd van verwante opleidingen. De commissie acht met aanvrager de hbo bacheloropleidingen Dier- en Veehouderij, Toegepaste Biologie, Diermanagement en Bos- en Natuurbeheer verwant. Daarnaast acht de commissie met aanvrager de Ad Dier- en Veehouderij verwant.

Aanvrager heeft een overzicht geleverd van de instroom in verwante bekostigde opleidingen. Er zijn geen onbekostigde verwante opleidingen. De instroom in het verwante bekostigde onderwijsaanbod groeide van 1149 studenten in 2014-2015 naar 1317 in 2018-2019.

Instelling	Opleiding	'14-'15	'15-'16	'16-'17	'17-'18	'18-'19
Aeres (30TX)	B Dier- en Veehouderij (34869)	235	202	224	239	240
	Ad Dier- en Veehouderij (80006)	20	18	18	48	56
	B Toegepaste Biologie (30009)	109	139	125	154	134
Hogeschool Van Hall Larenstein (30HD)	B Diermanagement (34333)	175	177	179	176	183
	B Dier- en Veehouderij (34869)	131	95	121	81	110
	B Bos- en Natuurbeheer (34221)	138	145	178	188	179
Inholland (27PZ)	B Dier- en Veehouderij (34869)	49	32	28	34	30
HAS Den Bosch (21CW)	B Dier- en Veehouderij (34869)	91	116	123	120	104
	B Toegepaste Biologie (30009)	201	167	240	268	281
Totaal		1149	1091	1236	1308	1317

Bron: DUO, bewerking ABF

Aanvrager heeft een prognose gemaakt van de instroom in de voorgenomen opleiding op grond van de instroom in verwante opleidingen en de eigen bachelor Diermanagement. Aanvrager verwacht dat per jaar 55 studenten zullen instromen. Aanvrager verwacht hierbij dat per jaar 30 studenten van de bachelor Diermanagement, die uit de bachelor uitvallen, zullen instromen in de Ad. De commissie acht deze prognose realistisch.

Als de instroom in de bestaande opleidingen en de verwachte instroom in de voorgenomen hbo Associate degree Diermanagement wordt afgezet tegen de arbeidsmarktbehoefte die bij criterium a aannemelijk is gemaakt, blijkt dat er vanuit de landelijke arbeidsmarkt ruimte is om deze opleiding binnen het bekostigde domein vorm te geven.

Vestiging van de opleiding in Velp heeft geen negatief effect op de landelijke spreiding van het onderwijsaanbod.

De commissie concludeert dat er ruimte in het landelijk aanbod bestaat om de Ad Diermanagement te realiseren. De aanvraag voldoet aan criterium b in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om positief te besluiten op het voorliggende verzoek.

Advies aan de NVAO over de naam- en taalkeuze en Croho indeling

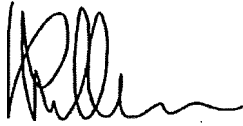
De commissie heeft geconstateerd dat de voorgestelde naam van de Ad Diermanagement passend is gelet op de namen van verwante opleidingen.

Bovendien heeft de commissie geconstateerd dat aanvrager de Ad Diermanagement in het Croho

onderdeel Landbouw en natuurlijke omgeving wil indelen. Dit voorstel sluit aan op de indeling van verwante bestaande opleidingen.

De NVAO ontvangt dit advies, zodat zij dit kan opnemen in het informatiedossier voor het panel ten behoeve van de toets nieuwe opleiding.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'P.M.M. Rullmann', written in a cursive style.

drs. P.M.M. Rullmann
Voorzitter CDHO

Bijlage:

Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding of nevenvestiging

Aan de hand van de in de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs van 20 juni 2018 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 4 van deze Regeling alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a en b.

Criterion a

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding of nevenvestiging, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte. De arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de opleiding moet dus *altijd* onderbouwd worden. Daarnaast kan de aanvrager er ook voor kiezen om een maatschappelijke en/of wetenschappelijke behoefte aan de opleiding te beschrijven.

Criterion b

Volgens criterium b dient het instellingsbestuur aan te tonen dat in de behoefte die bij criterium a is aangetoond niet door het bestaande opleidingsaanbod wordt voorzien. Hierbij wordt de nieuwe opleiding en de verwachte instroom in de opleiding gerelateerd aan het bestaande verwante opleidingsaanbod. Het instellingsbestuur beschrijft de instroom in het verwante aanbod en de verwachte instroom in de nieuwe opleiding. Aan de hand van die elementen wordt de vraag beantwoord of er ruimte is voor uitbreiding van het opleidingsaanbod met de aangevraagde opleiding.

Advies aan de NVAO over naam- en taalkeuze en Croho onderdeel

In de Toelichting op de Regeling is aangegeven dat de CDHO ook een rol heeft bij de beoordeling van de voorgestelde naam en voertaal van de opleiding en bij de voorgestelde positionering in het Croho.

Wat betreft de opleidingsnaam: de CDHO kijkt of de voorgestelde naam van de opleiding passend is, gelet op de namen van verwante opleidingen. Daarbij is het uitgangspunt dat sterk op elkaar lijkende opleidingen dezelfde naam krijgen, om de transparantie van het opleidingsaanbod voor studiekezers en werkgevers te borgen. In het Croho kan ook een internationale (Engelse) naam worden geregistreerd. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst of de naamkeuze gerechtvaardigd is gelet op de inhoud van de opleiding en de namen van vergelijkbare opleidingen (artikel 5.7, vierde lid, onderdeel a, van de WHW).

Wat betreft de taalkeuze: het uitgangspunt in de wet is dat een opleiding in het Nederlands wordt aangeboden. De arbeidsmarktbehoefte kan een reden zijn om een opleiding in een andere taal aan te bieden. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst de motivering van de taalkeuze bij Standaard 2 in het Accreditatiekader.

Wat betreft de positie in het Croho: de CDHO kijkt of de voorgestelde indeling in het Croho passend is, gelet op de indeling van verwante opleidingen. Daarbij is het uitgangspunt dat sterk op elkaar lijkende opleidingen in hetzelfde Croho onderdeel worden geregistreerd, om de transparantie van het opleidingsaanbod voor studiekezers en werkgevers te borgen. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst of de voorgestelde indeling in het Croho aansluit bij de ordening van verwante opleidingen.